

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی
مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی
با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مطالعه تاثیر مشاوره تحصیلی بر روند انتخاب رشته دانش آموزان با نقش میانجی گری والدین

مهسا کریمی راد (نویسنده مسئول)^۱، مرضیه رنجی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاور دانشگاه آزاد کرج، mahsa.78rad@gmail.com

^۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه آزاد کرج، elhamanisa@gmail.com

چکیده

در حال حاضر و با افزایش آگاهی اعضای جامعه در مورد مشاوره و اهمیت و ضرورت آن، نیاز به مشاور و خدمات مشاوره در میان مردم بیشتر شده است و در پی آن آموزش و پرورش نیز بیشتر از قبل نسبت به جایگاه و حضور مشاور در مدارس توجه نشان داده است. مشاور در مدرسه وظایف گوناگونی دارد یکی از این وظایف مشاوره تحصیلی است که اهمیت این موضوع در روند انتخاب رشته غیر قابل انکار است ولی در این روند عوامل زیادی دخیل هستند، از جمله عوامل تاثیرگذار می توان به تاثیر خانواده و والدین اشاره نمود که جزء اساسی ترین عوامل به شمار می آیند هدف اصلی این مقاله بررسی تاثیر مشاوره تحصیلی بر روند انتخاب رشته با در نظر گرفتن نقش والدین است. انتخاب رشته درست نه تنها می تواند باعث سهل طول تحصیل شود بلکه می تواند در آینده و انتخاب شغل نیز تاثیرگذار باشد و همچنین رضایت شغلی را نیز دربرگیرد.

واژه های کلیدی

مشاور، والدین، انتخاب رشته، شغل، مشاوره تحصیلی

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مشاوره تحصیلی

امروزه انتخاب رشته مناسب یکی از شاخص های مهم در آموزش و پرورش است زیرا دانش آموزان آینده سازان جامعه هستند و بدون شک یکی از عوامل تاثیر گذار در پیشرفت و توسعه جامعه توانایی و مهارت نیروی کار است که بدون آن توسعه امکان پذیر نخواهد بود. تشخیص مهارت و توانایی در دوره کودکی تا نوجوانی بسیار حائز اهمیت است و همچنین در کنار توانایی و مهارت باید شاخصه ی دیگری به نام رغبت نیز وجود داشته باشد. امروزه در مدارس مسئولیت تشخیص شاخص های توانایی و مهارت و رغبت با مشاور مدرسه است. مشاور مدرسه در خصوص هدایت تحصیلی و روند انتخاب رشته می تواند تاثیرات متعددی داشته باشد اما نمی توان عوامل دیگر را در این خصوص نادیده گرفت یکی از مهمترین آن ها، نقش پدر و مادر است. که تحت شرایط و عوامل مختلف می تواند فرزند را در انتخاب مناسب یاری رساند و یا انتخاب نادرستی را برای آن ها رقم بزند. (نوروزی، ۱۳۹۵) برای یک فرد، کسب تحصیلات در یک رشته، مهارت ها، علایق و توانایی هایی را به همراه دارد که منجر به یک زندگی رضایت بخش، موفق و شاد می شود. از آنجایی که افراد علایق و توانایی های متفاوتی دارند پس هر شخص در حوزه های مختلفی میتواند موفق شود؛ بنابراین برای دانش آموزان، امکان کشف توانایی و علایق خود و هدایت شدن در مسیر شغلی و آموزش صحیح بیشترین اهمیت را دارد. (ویلارد، بایس و مارتینز، ۲۰۱۵) به عقیده قاضی (۱۳۷۸) راهنمایی تحصیلی نباید به سال های معینی در حیات مدرسه ی فرد محدود شود.

راهنمایی برای تمام افراد و در تمام سطوح آموزش و پرورش یعنی از کودکان تا پایان دانشگاه فراهم شود؛ بنابراین راهنمای پویایی است مداوم که باید از کودکان آغاز و تا دانشگاه ادامه یابد و الزم است دارای طرح کلی و واحدی باشد که به برنامه مدرسه پیوستگی داشته و از آن پیروی کند.^[9] هدایت تحصیلی را به عنوان فرایند کمک به دانش آموزان می داند که باید یک برنامه آموزشی مناسب را طرح ریزی نموده و در آن پیشرفت کنند. این برنامه شامل تصمیمات درباره ی رشته، انتخاب دوره و تحصیلات پیشرفته، یادگیری مهارت ها و سازگاری در مدرسه که در سطوح مختلفی در برنامه دبیرستان هستند، می باشد.

یکی از عوامل دیگر در فرایند انتخاب رشته طرح جدید هدایت تحصیلی که با هدف متوازن ساختن خروجی های متوسطه و همگن سازی نیازهای جامعه با فارغ التحصیلان دانشگاهی و با صرف ده ها ساعت کار کارشناسی و فکری کارشناسان آموزشی و مشاوره وزارت آموزش و پرورش اجرا شد.^[6] این طرح هدایت تحصیلی برای دانش آموزان پایه نهم انجام می شود. دیگر همانند گذشته نمرات تحصیلی مالک اصلی انتخاب رشته دانش آموزان نیست بلکه آزمونهای سنجش استعداد، رغبت و نظر معلمان و والدین نیز سهم به سزایی دارد. با وجود عوامل گوناگون در زمینه هدایت تحصیلی و انتخاب رشته دانش آموزان، مشاور تحصیلی چه تاثیری در انتخاب رشته دارد؟

منظور از مشاوره تحصیلی ارائه اطلاعات لازم برای افزایش موفقیت تحصیلی است. مشاوره تحصیلی برای دانش آموزان و دانشجویان مفید است. در مشاوره تحصیلی به دانش آموز کمک می شود تا بتواند دروس و رشته تحصیلی مناسبی را انتخاب کند از قوانین مدرسه و مقررات آموزشی و امتحانی آگاه گردد و مشکلات درسی خود را مرتفع سازد. هدف نهایی مشاوره تحصیلی کسب موفقیت تحصیلی است. آموزش شیوه مطالعه و تمرین دروس نحوه استفاده از منابع و یادگیری یادداشت برداری و خلاصه کردن کتاب از شیوه های اجرایی راهنمایی و مشاوره تحصیلی محسوب می شوند. مسلماً هدایت دانش آموز به رشته های مناسب، تحصیلی عامل مهمی در پیشرفت تحصیلی و موفقیت تحصیلی است. دانش آموزان لازم است از ارتباط بین رشته های تحصیلی و مشاغل آگاه شوند زیرا مشاوره تحصیلی مقدمه ی مشاوره

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین‌المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

شغلی است [7] راهنمایی و مشاوره تحصیلی موجب بازدهی و کارآمدی بیشتر نظام آموزشی افزایش پیشرفت تحصیلی و کاهش افت تحصیلی و تقلیل مشکلات رفتاری دانش آموزان می‌شود. از این رو می‌توان ادعا کرد که خدمات و فعالیت‌های مشاوره تحصیلی وسیله‌ای تسهیل کننده برای رسیدن به هدف‌های آموزش و پرورش قلمداد می‌شود [2]. مشاوره تحصیلی نوعی رابطه یا ورانه فردی و گروهی است که به دانش آموزان در شناخت توانایی‌ها و استعدادها و شیوه یادگیری برنامه‌ریزی، انتخاب رشته تحصیلی و حل مشکلات آموزشی و انضباطی کمک می‌کند، تا بدین ترتیب آنان بتوانند توانایی‌های خود را شکوفا سازند و از امکانات موجود استفاده و مشکلات تحصیلی خود را حل کنند. (احمدی، ۱۳۸۳)

مشاور تحصیلی روانشناسی است که سواد و تجربه کافی در افزایش توان تحصیلی دانش آموزان و دانشجویان را دارد. وقتی با یک سری از دانش آموزان کنکوری در ارتباط با مشاوره تحصیلی یا مشاور تحصیلی اختصاص ایشان صحبت می‌کنیم برخی اصلاً نمی‌دانند چرا باید مشاوره تحصیلی داشته باشد یا اینکه اصلاً از کارایی و وظایف یک مشاور تحصیلی آگاهی و اطلاعات کافی ندارند [2].

نکات مشاوره تحصیلی

اطلاع مشاور از موارد زیر:

۱) اطلاعات شناسایی :

ارائه مشکل، وضعیت فعلی، اطلاعات مربوط به وضعیت جسمانی و پزشکی زندگی خانوادگی سابقه اجتماعی رشدی نقشهای زندگی مشکلات متداخل با انتخاب شغلی و شناسایی هدفهاست. اطلاعات شناسایی نام، آدرس سن، جنس وضعیت زناشویی، شغل دانشگاه، مدرسه یا محل کارآموزی تاریخچه کاری (این اطلاعات را میتوان به طور شفاهی یا با پر کردن فرم قبل از مصاحبه فراهم کرد سؤال کردن مستقیم مزیت مشاهده رفتار و پاسخهای هیجانی مراجع را در بردارد. بنابراین حتی اگر گزارش اطلاعات مربوط به شخص به صورت کتبی، باشد، بحث درباره آن باید در مصاحبه لحاظ شود.

۲) اطلاعات مربوط به وضعیت فعلی عاطفه، خلق، نگرش

۳) اطلاعات بهداشتی و پزشکی شامل سوء استفاده از مواد مخدر

۴) اطلاعات خانوادگی

۵) سابقه اجتماعی / رشدی زمینه فرهنگی و مذهبی تعاملات اجتماعی

۶) ارتباط متقابل نقشهای زندگی مشکلاتی که میتوانند با انتخاب شغل تداخل پیدا کنند.

۷) سطح توانایی فقدان پیشرفت و مهارت تحصیلی

۸) فقدان الگوهای غالب رغبتها مشکلات حوزه عاطفی مانند خود پنداره و خودآگاهی ضعیف هویت شغلی

۹) مهارتهای پردازش اطلاعات فقدان اطلاعات یا کارآموزی

۱۰) شناسایی اهداف مراجع عملی بودن اهداف. [7]

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین‌المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

گاتفردسون (۱۹۸۱) معتقد است خویشتن‌پنداری نگرش و باوری است که فرد نسبت به خودش دارد. خویشتن‌پنداری از عوامل بسیار مثل ظاهر، تواناییها، شخصیت، جنسیت، ارزش‌ها، و جایگاه فرد در جامعه تشکیل میشود. او خویشتن‌پنداری را متشکل از خویشتن‌پنداری اجتماعی (ادراک نشات گرفته از تحصیلات، پایگاه اجتماعی و جنسیت) و خویشتن‌پنداری روان‌شناختی (ادراک نشات گرفته از ارزش‌ها و عوامل شخصی) میدانند.^[8]

معیارهای گاتفردسون در زمینه واقع‌بینی مراجعان :

- ۱) مراجع باید بیش از یک گزینه شغلی داشته باشد
- ۲) علایق و تواناییهای مراجع باید با مشاغل انتخاب شده متناسب باشد
- ۳) مراجع باید از گزینه‌های انتخاب‌رأزی باشد
- ۴) مراجع باید قادر به محدود‌سازی گزینه‌های شغلی انتخاب‌خود باشد
- ۵) مراجع باید از موانع اجرای شغل انتخابی‌اش آگاه باشد.^[11]

راهبرد های مکاشفه رشته مناسب

۱. از دانش آموزان بخواهید درباره تیپ شخصیتی که فکر کنند به آن می‌هستند مطالبی بنویسند و مزیت‌های کار و اوقات فراغت و نقاط قوت و ضعف آنها را بنویسند در این رابطه بحث کنید .
۲. از دانش آموزان بخواهید فهرست مشاغل مرتبط با علایق و توانایی‌های خود را تهیه و درباره آن بحث کنند از دانش آموزان بخواهید تا از کسی که شغل مورد علاقه‌شان را انجام می‌دهد بازدید کنند، سپس درباره مشاهداتشان مانند نوع کار شرایط کار کردن با ابزار و وسایل و تعاملات بین افراد در کلاس بحث کنند. یک بحث کلاسی با عنوان شناختن ارتباط بین علایق و توانایی‌ها در مشاغل مختلف را اداره کنید هر دانش آموز باید یک شغل خاص را با خواندن یک زندگی‌نامه نوشتن نامه‌ای به یک شخص یا انجام مصاحبه به طور کامل بررسی کند. دانش آموزان باید درباره شرایط آموزش، شرایط کار کردن و ویژگیهای لازم برای آن شغل تحقیق کنند.
۳. از دانش آموزان بخواهید فهرستی از موضوعات درسی را که باعث موفقیت اشخاص در شغلشان میشود تهیه کنند و درباره آن بحث کنند.
۴. از دانش آموزان بخواهید درباره شرایط استخدام در مشاغلی که انتخاب کرده‌اند تحقیق کنند و برای هر یک از شغل‌هایی که فهرست کرده‌اند یک شباهت و یک تفاوت را با توجه به شرایط استخدام مشخص کنند و سپس درباره آن بحث کنند از دانش آموزان بخواهید تا با نوشتن داستانهای کوتاه توضیح دهند چرا برخی مشاغل خاص ادامه می‌یابند و برخی مشاغل دیگر به تعطیلی کشیده می‌شود.
۵. از دانش آموزان بخواهید تا ده شغل را از نظر توانایی‌های جسمانی، روانی، مکانیکی، خلاقیت و ویژگیهای اجتماعی و موارد دیگر که مورد نیاز آن شغل است، طبقه‌بندی کرده‌اند سه شغل را که با تواناییها و علایقشان مرتبط است انتخاب کنند .
۶. از دانش آموزان بخواهید تا یک برنامه کوچک کارآموزی را که آنها را برای کار در یک شغل آماده میکند اجرا نمایند و در این رابطه در کلاس بحث کرده، اطلاعاتشان را در اختیار یکدیگر قرار دهند مراحل یک الگوی تصمیم‌گیری را ارائه کرده در رابطه با اهمیت هر مرحله بحث کنید.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

۷. از دانش آموزان بخواهید تا یک مسئله و راه حل آن را با به کارگیری مراحل موجود در الگوی ارائه شده شناسایی کنند دانش آموزان را به گروههایی تقسیم کنید و از آنها بخواهید تا فهرستی از خصوصیات و صفات شخصی را که میتواند به حل یک مسئله ویژه کمک کند بیان کنند در یک بحث گروهی یک طالع بینی را از روزنامه‌های استخراج کنید و آن را با شیوه‌های دیگر حل مسئله جهت اتخاذ تصمیم مقایسه کنید.

۸. از دانش آموزان بخواهید تا سه شغل را مشخص کنند و با استفاده از الگوی تصمیم گیری یکی از آنها را برگزینند. در این زمینه گروه ها را وادار کنید با هم بحث کنند^[7]

انتخاب رشته

فرایند انتخاب رشته برای موفقیت شغلی بسیار حائز اهمیت می باشد انتخاب رشته تحصیلی در سال نهم انجام می شود و دانش آموزان پس از تکمیل فرم هدایت تحصیلی، با توجه به حداقل نمره و معدل متوسطه اول، نمرات آزمون هدایت تحصیلی، ظرفیت رشته ها و مدارس مناطق مختلف آموزش و پرورش، رشته تحصیلی سال نهم خود را انتخاب می کنند.^[10] استرانگ (۱۹۶۴) هدایت تحصیلی را به عنوان فرایند کمک به دانش آموزان میدانند که باید یک برنامه آموزشی مناسب را طرح ریزی نموده و در آن پیشرفت کنند.

درانک (۲۰۰۷) معتقد است که انتخاب رشته اساس مجموعه‌ای از ویژگی‌های درونی داوطلب در ارتباط با عوامل بیرونی است. بنابراین بر اساس نظر چاپمن بر اساس تعامل عوامل درونی شامل علاقه و سطح آرزوهای فردی، نگرش توانایی، عملکرد تحصیلی و عوامل بیرونی از قبیل افراد مهم در زندگی فرد مثل افراد خانواده دوستان و غیره و ویژگیهای دانشگاه شامل شهریه مکان و سطح تحصیلی آن انتخاب رشته و دانشگاه صورت می‌پذیرد در الگوی ترکیبی جکسون (۱۹۸۲) اعتقاد بر این است که انتخاب رشته از یک سو تحت تأثیر عوامل فردی و اجتماعی متنوع است و از سویی دیگر از عوامل اقتصادی روزمره متأثر است. در واقع فرایند انتخاب رشته حاصل و نتیجه‌ای است از تعامل آرزوهای فردی، اجتماعی و محدودیتهای جهان واقع که بر انتخاب فرد اثر می‌گذارد که می‌توان با توجه به آن رفتارهای انتخاب رشته داوطلبان را تفسیر کرد بر اساس جکسون داوطلبان در فرایند انتخاب رشته خود باید از سه مرحله ترجیح یا آمادگی انحصار و ارزیابی گذر نمایند.^[9] مرحله اول؛ یعنی ترجیح بیشتر با تحقیق حاضر مرتبط می‌شود و شامل عواملی است که داوطلب را در موقعیتی قرار می‌دهد که بیشتر در مورد ادامه تحصیل و رشته خاصی فکر کند. این عوامل شامل آمال و آرزوهای فرد زمینه اجتماعی افراد (مرجع و مهم زندگی فرد) تجربه و توانایی تحصیلی و سوابق و پیشینه خانوادگی فرد است این مرحله می‌تواند حاصلی از تعامل خصوصیات فرد و متغیرهای محیطی باشد که او را در یک وضعیت مناسب و یا نامناسب در مورد تصمیم‌گیری به ادامه تحصیل و انتخاب رشته در مرحله دوم سوق بدهد. در مرحله دوم؛ یعنی انحصار، دانشجو ممکن است رشته‌ها و دانشگاه‌های مختلف را در نظر آورد و با افراد خاص هم تماس برقرار و مشورت و جستجو نماید عوامل مهمی که در این مرحله می‌تواند پیش روی دانشجو قرار گیرد خصوصیات، دانشجو هزینه، تحصیل شهریه دانشگاه موقعیت جغرافیایی محل تحصیل منافع شغلی حاصل از هر رشته که در آینده عاید دانشجو خواهد شد بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته داوطلبان مجار به انتخاب رشته کنکور سراسری و به اطلاعاتی که دانشجو در اختیار او قرار می‌دهد و ارائه برنامه‌های درسی مورد علاقه داوطلب است در این مرحله بعضی از داوطلبان به دلایل اقتصادی اجتماعی یا حتی جغرافیایی نام کنند. در مرحله سوم یعنی ارزیابی او به دانشگاه‌هایی را از تصمیم‌گیری انتخاب خود حذف می‌کند سنجش و امتیازبندی گزینه‌ها برای تصمیم‌گیری نهایی می‌پردازد. این مرحله جنبه قراردادی دارد و انتخاب می‌تواند بدون سنجش شقوق در همان مرحله اول و یا دوم نیز اتفاق بیفتد (داسکر، ۲۰۰۵)

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

خانواده دانش آموز

نقش خانواده در شکل گیری رویکرد افراد در مدرسه و پیشرفت تحصیلی غیرقابل انکار است. خانواده سرعت دانش آموز را در رسیدن به اهداف تحصیلی تنظیم می کند. خانواده های بدون انگیزه، بدون اطلاع و غیرفعال موجب کاهش سرعت دانش آموزان با استعداد می شوند. در این مرحله نقش والدین می تواند تأثیر خوبی داشته باشد. والدین باید با انتقال درست اطلاعات در آشنایی و خودآگاهی فرزندان به آن ها کمک کنند. البته باید توجه داشت والدین باید زمینه ی اطلاعات خود را با مطالعه و تحقیق بالا ببرند تا اطلاعاتی که ارائه می کنند درست باشد.

متأسفانه برخی از خانواده ها به علت عدم آگاهی اطلاعات غلطی را در اختیار فرزندان قرار می دهند که باید برای جلوگیری از این امر با مشاوران حرفه ای در این زمینه مشورت کنند.

نقش والدین در خود آگاهی دانش آموز

هر شخصی دارای توانمندی، استعداد، علایق و مهارت های متفاوتی با دیگر افراد است. حتی فرزندان یک خانواده نیز دارای این تفاوت ها هستند و هیچ کس شبیه دیگری نیست. برای گرفتن یک تصمیم درست در زندگی شغلی و فردی، افراد باید با این خصوصیات و ویژگی های خود آشنایی کامل داشته باشند تا بتوانند در مسیر درست گام بردارند^[9]

نقش تحمیلی خانواده ها

در شرایط فعلی، خانواده ها بیشتر روی رشته هایی تمرکز دارند که آینده و بازار کار و صدا البته درآمد خوبی عاید فرزندان شان کند. به عبارت بهتر سعی دارند فرزندان شان به سمت شغل های دولتی سوق پیدا کنند که این امر موجب رشد فزاینده ی رشته هایی شده است که بعد از مدتی با اشباع آن ها مواجه گشته ایم^[3].

در دهه های قبل که شغل های مهندسی به قول معروف روی بورس بودند و درآمد بالایی داشتند، خانواده ها با تحمیل رشته های مهندسی موجب سردرگمی فرزندان شان شدند در صورتی که شاید فرزندان شان در این زمینه هیچ علاقه و استعدادی نداشتند.

با اشباع این رشته ها در حال حاضر رشته های پزشکی جای رشته های مهندسی را گرفته اند که صدا البته با توجه به تعداد ظرفیت های دانشگاهی رشته های پزشکی حدود ۸۰ درصد دانش آموزان رشته های تجربی حتی نمی توانند وارد دانشگاه شوند و بهترین روزهای عمر خود را در حسرت دکتر شدن پشت کنکور می گذرانند، غافل از اینکه کم کم این رشته ها نیز دارند از رونق می افتند.

بهتر است قبل از تحمیل رشته های خاص به فرزندان خود بیشتر روی توانایی ها، مهارت ها و علایق فرزندان خود دقت کنیم و بعد از این مرحله اطلاعات کافی در مورد شرایط، بازار کار و آینده ی رشته های مختلف اطلاعات درستی در اختیار فرزندان خود قرار دهیم تا شرایط را برای انتخاب درست آن ها و موفقیت فرزندان آسان تر کنیم^[4].

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

دانش آموزان در سال نهم نیاز به تصمیمی جدی در خصوص انتخاب رشته و آینده شغلی خود دارند. والدین به دنبال بهتری رشته برای ورود به بازار کار و آینده مالی فرزند خود هستند.^[5] و مشاوران تحصیلی به دنبال بهترین رشته متناسب با توانایی و رغبت دانش آموز و همچنین نیاز های جامعه می باشند و در نهایت هدف هر دو گروه کمک به اخذ بهترین تصمیم توسط دانش آموز می باشد. همکاری هر دو گروه والدین و مشاوران می تواند به اخذ بهترین تصمیم از سوی دانش آموز کمک کند. مراجعه به مشاور تحصیلی در انتخاب رشته در دهه های اخیر افزایش یافته ولی همچنان والدین زیادی مراجع به مشاور را ضروری ندانسته و یا در صورت مراجع علاقه مند به شنیدن آنچه برای خود مطلوب است از طرف مشاور هستند و در صورتی که مشاور معیار های دانش آموز را مقدم بر معیار های والدین بداند مشاور را امری بیهوده می دانند.

پیشینه تحقیق

در بین ممالک صنعتی آمریکای شمالی نخستین کشوری است که در آن مراکز و پژوه رهنمایی و مشاوره تأسیس شده و از میان افرادی که نخستین بار به ایجاد مرکز رهنمایی در آن سرزمین اقدام کرده اند باید از فرانک پاستور نام برد که در سال ۱۹۰۸ اولین مرکز رهنمایی را که در حقیقت مرکز رهنمایی حرفه ای بود در شهر بوستن تأسیس کرد سال ۱۳۳۳ را میتوان مبدا شروع رهنمایی به معنی خاص آن در کشور خود بدانیم در سال ۱۳۳۴ در اداره مطالعات و برنامه ها دایره ای بنام دایره تحقیقات روانشناسی بوجود آمد که به تهیه برخی تستهای هوش و سنجشهای روانی مبادرت کرد و سرانجام کنگره های منعقد در تابستان های ۳۷ و ۳۸ رهنمایی در مدارس را امری ضروری تشخیص داده و مرکز رهنمایی در اداره کل تعلیمات متوسطه به وجود آمد. در سال ۱۳۴۷ اداره کل آموزش رهنمایی تحصیلی در وزارت آموزش و پرورش تأسیس گردید و در سال ۵۹ طی بخشنامه ای برنامه رهنمایی و مراکز مشاوره و رهنمایی تعطیل گردید. از ابتدای سال ۶۷ ضرورت وجود مشاورین در مدارس احساس شد و مجدداً این رشته شروع به جذب دانشجو نمود.

جدول ۱

محقق/سال	عنوان	هدف	نتیجه
داورپناه ابوسعید نصرت فلاح علی (۱۳۹۵)	تاثیر آموزش مشاوره تحصیلی گروهی بر بهبود مهارت های تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر	پاسخ به سوال آیا مشاوره تحصیلی به صورت گروهی باعث افزایش مهارت ها و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر می شود؟	هر چه آموزش مهارتهای تحصیلی در قالب مشاوره گروهی به خوبی صورت گیرد میتوان انتظار داشت دانش آموزان در فرآیند یادگیری از پیشرفت درسی قابل توجهی برخوردار باشند.
حسین دهقان برزو مروت (۱۳۹۸)	بررسی زمینه های خانوادگی موثر بر انتخاب رشته در دانش آموزان مقطع دبیرستان	هدف از انجام این پژوهش بررسی زمینه های خانوادگی بر انتخاب رشته دانش آموزان بود.	ا توجه به یافته های تحقیق بین متغیرهای سرمایه اقتصادی سرمایه فرهنگی و

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

سرمایه اجتماعی با انتخاب رشته دانش آموزان رابطه وجود دارد و تغییر در هر یک از آنها موجب تغییر در انتخاب رشته دانش آموزان می گردد.			
با توجه به مسائل گفته شده مشاوره میتواند به دانش آموزان کمک به سزایی کند و منجر به بررسی ویژگی های شخصیتی آنان نیز شود که این مسئله به بهبود وضعیت کلاسی و حتی مدرسه ای دانش آموزان کمک به سزایی میکند و منجر می شود تا بهتر و بیشتر و به صورت سازنده با دانش آموزان متفاوت برخوردی متناسب با خودشان را داشت	بررسی اهمیت مشاوره و راهنمایی تحصیلی برای موفقیت دانش آموزان	وظایف و نقش معلمان و مشاوران مدارس در جهت هدایت تحصیلی و راهنمایی دانش آموزان برای انتخاب رشته تحصیلی	زهره حاجی پور عفت مقدم مینا دلیری (۱۴۰۱)
نتایج نشان داد علاقه دانش آموزان در انتخاب رشته دانش آموزان تاثیرگذار هست. همچنین نظر والدین بر انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان تاثیرگذار هست.	هدف آموزش انتخاب رشته تحصیلی به دانش آموزان با توجه به استعداد تحصیلی	آموزش انتخاب رشته تحصیلی به دانش آموزان با توجه به استعداد تحصیلی	ابوالفضل سیاسر احسان پیری زاده امین کیخا (۱۴۰۱)

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

نتیجه گیری و پیشنهادها

انتخاب رشته از جمله مهم ترین انتخاب های دانش آموزان می باشد زیرا در صورت عدم علاقه و یا عدم توانایی دانش آموز ممکن است تحصیل را ترک کرده و یا دارای شغل مناسبی در آینده نشود عدم خودآگاهی کافی و یا اطلاع از شته های موجود و بازار کار ممکن است باعث سردرگمی دانش آموز شود که نیاز به راهنمایی از سوی افراد دیگر دارد. با وجود موثر بودن عامل خانواده و نگرانی های موجود در خصوص آینده فرزندانشان ممکن است نتوانند در کمک به انتخاب درست آن ها کمک کنند و در برخی موارد راهنمایی های والدین جنبه تحمیلی نیز به خود می گیرد و یا رغبت و توانایی فرزند خود را در نظر نگرفته و مهم ترین شاخص برای آن ها بازار کار و درآمد می باشد. در حالی که مشاوران تحصیلی در مراکز مشاوره و مدارس می توانند با ارائه بروز ترین اطلاعات موجود در خصوص نیاز جامعه و یافتن نقاط مشترک بین علایق و توانایی دانش آموز و رشته های موجود به اخذ این تصمیم به بهترین صورت کمک کنند مشاوره تحصیلی به دانش آموز کمک می کند خودآگاهی پیدا کنند و اهدافی برای خود تعیین نمایند در مشاوره تحصیلی شخصیت دانش آموز سنجیده می شود و با توجه به تیپ شخصیتی و رغبت و توانایی فرد گزینه هایی به او پیشنهاد می شود مشاوره تحصیلی به هیچ وجه تحمیلی نبوده و دانش آموز می تواند با توجه به داده های دریافت شده در جلسات تصمیم نهایی را اخذ نماید.

در نهایت مشاوره تحصیلی می تواند تا ثیر گزافی در آینده تحصیلی و انتخاب رشته درست داشته باشد در مواردی نیز مشاور در صورت مداخله والدین و تحمیل آن ها می توانند با ارائه اطلاعات و داد های دریافتی از دانش آموز دیدگاه آنها را گسترش داده تا علاوه بر در آمد آینده ایی درخشان برای فرزندانشان رقم بخورد.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی
مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی
با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

منابع

- [1] عبدی، بهشته، و آقابابا، ابوالفضل. (۱۳۸۷). بررسی عوامل موثر بر انتخاب رشته داوطلبان مجاز به انتخاب رشته کنکور سراسری. آموزش عالی ایران، ۱۱(۳)، ۱۵۱
- [2] حسینی، سیدمهدی و حسن، پاشا شریفی (۱۳۷۳)، اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره؛ تهران، انتشارات رشد
- [3] مشاک، مریم (۱۳۹۴). بررسی وضعیت موجود و مطلوب مشاوره تحصیلی در مدارس و ارائه راهکارهایی جهت توانمند سازی مشاوران کنفرانس افتخای نوین در علوم انسانی آینده پژوهی و توانمندسازی
- [4] رضویه، اصغر، لطیفیان، مرتضی و فولاد چنگ، محبوبه (۱۳۸۵). بررسی مقایسه ای تاثیر آموزش مهارت‌های خود گردانی و افزایش باورهای خود بشنده گی بر کارکرد تحصیلی
- [5] حاجی پور، زهرا و مقدم، عفت و دلیری، مینا، ۱۴۰۱، وظایف و نقش معلمان و مشاوران مدارس در جهت هدایت تحصیلی و راهنمایی دانش آموزان برای انتخاب رشته تحصیلی، پنجمین همایش بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات
- [6] زرافشان، علی. (۱۳۹۵) علمی - کاربردی؛ هدایت تحصیلی، ضرورت ها و کارکردها
- [7] شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۱) راهنمایی و مشاوره شغلی و نظریه‌های انتخاب شغل (با تجدیدنظر کلی و اضافات)
- [8] Gottfredson, L. S. (1981). Circumscription and compromise: A developmental theory of occupational aspirations [monograph]. *Journal of Counseling Psychology*, 28, 545-57
- [9] Jackson C.J., Using the hybrid model of learning in personality to predict performance in the workplace. 8th IOP Conference, Conference Proceedings, Manly, Sydney, Australia, 2528, June, 2009, pp.75-79
- [10] Strang, R., & Morris, G. (1964). *Guidance in the classroom*. New York, MacMillan.
- [11] Gottfredson, G.D. (1997). "Career stability and redirection in adulthood". *Journal of applied psychology*, 62(4), 36-45.